

Пише: Мајкл К. Мојнихен
среда, 30 април 2008 02:00

Свака расправа о радикалном холандском парламентарном посланику Герту Вилдерсу – као и свака одбрана њега, као што је овај пут случај – обавезно мора почети с озбиљним упозорењима и оградјивањима. Господин Вилдерс, разјарени критичар ислама и заговорник идеје да се границе Холандије затворе за досељенике, представник је једне врсте екстремиста, човек са којим се већина неће сложити. *Куран* је, каже он, хитлеровски текст (“Забраните ту проклету књигу као што је забрањен *Mein Kampf*!”). Онима који сматрају да је проблем у радикалном исламу, а решење у умереном исламу, он презриво поручује: “Умерени ислам не постоји”. Мухамед је, каже он, “терориста” и “ратни злочинац”. И тако даље.

Вилдерс, чија Партија слободе има само пет посланика у холандском парламенту, сада је своју мржњу према исламу преточио у десетоминутни филм под насловом “Фитна” (у медијима се та арапска реч преводи на различите начине, као “сукоб”, “изазов” или “хаос”). Филм још није приказан, али нема сумње да он не нуди ништа ново и да само понавља Вилдерсово сведено разумевање *Курана*. Без обзира на садржај филма, и на могуће неслагање с његовим тумачењем, заговорници слободе речи, и у Холандији и у иностранству, треба да стану у одбрану Вилдерса, и то безрезервно; то је утолико потребније што је одбрана западних влада и интелектуалци веома млака.

Реагујући на контроверзу око “Фитне”, амерички веб-хост Network Solutions је искључио Вилдерсов веб-сајт; влада Јана Петера Балкенендеа непрестано понавља како он наноси штету холандским “интересима”; краљица Беатриса га је прекорила и рекла да слобода говора не дозвољава право да се вредја, а просле недеље је хиљаду активиста који се боре “против расизма” протествовало против “Фитне” у центру Амстердама. Један од демонстраната је за Ројтерс рекао: “Треба поставити границе ономе што Вилдерс сме да каже... он ће бити веома лош пример људима ако му допустите да говори шта год хоће”. Сличне демонстрације у име слободе говора и слободе да се исмева, вредја и оптужује религија, тек треба да се организују.

Уместо да кривце виде у неандерталцима који су претили Вилдерсу и холандским трговинским и дипломатским интересима у иностранству, многи упозоравају да ће увредјене масе муслимана “узвратити ударац”. Обраћајући се Европском парламенту, велики муфтија Сирије је рекао: “Уколико буде нереда, крвопролића и насиља после пројекције филма, за то ће бити одговоран Вилдерс”. Премијер Балкененде је ражалашћен приметио да су у Холандији заиста законом дозвољене ствари које ради Вилдерс, али да “постоји могућност да ће, једном када филм почне да се приказује, бити покренут неки судски процес”. Холандски државни радио је учествовао у продукцији видеа постављеног на ЈоуТубе у коме се један забринути муслиман пита зашто Вилдерс

Пише: Мајкл К. Мојнихен
среда, 30 април 2008 02:00

није напросто ухапшен и изведен пред суд. Холандска Исламска федерација је послала петицију суду у Хагу са захтевом да се оформи цензорска комисија која ће проценити да ли Вилдерсов филм треба забранити.

Да ли је Вилдерс екстремиста, и да ли је његово тумачење ислама превише поједностављено и будаласто, све то за овај случај није важно – осим уколико не прихватите становиште да постоји нека произвољна граница која одваја право на слободни говор од и слободе *да се не буде увређен*. Када “Фитна” почне да се емитује (преко неке приватне телевизије, или се појави на интернету), онда ће на они који држе до друштва у коме се поштује слобода изражавања, и друштва у коме се не прети људима који доводе у питање искреност пророка, имати задатак да процене филм према његовим интелектуалним вредностима.

Оно што говори Максим Ферхаген, министар спољних послова, на најбољи начин показује како је јадна и бескичмењачка Балкенендеова влада. У интервјуу за државну телевизију он се усудио да каже како би било “неодговорно емитовати Вилдерсов филм” и то зато што би онда “холандске компаније, холандски војници и Холандјани у иностранству могли да буду, и били, угрожени”. Пример Данске нам показује да је то без сумње истина, али ако се пред тиме повучемо онда ћемо прихватити уцену и гангстеризам исламске милитантности.

У реакцији на Вилдерса, главну реч ће имати два велика, и често прећуткивана страха, која смо могли да приметимо и за време такозване кризе са данским карикатурама. Као прво, и припадницима европског мејнстрима, и радикалним левичарима, јако је важно да никада не буду ухваћени како се слажу са тврдорно десничарским политичарем, чак иако јасно кажу да само бране слободу говора. Као друго, упркос дубоко укорењеном европском секуларизму, често се дешава да се муслимански досељеници, и у медијима и у парламентарним дебатама, посматрају одвојено од своје религије, и да се класификују у оквиру чисто расног контекста (или просто као “други”). Када је 1998. године у Шведској постављена изложба фотографија “Ессе Ното”, на којој је Исус приказан као болесник од сиде, а свештеници како се, обучени у кожу, упуштају у љубавне игре под кровом цркве, хришћански поглавари нису престајали да атакују. Али зато су новинске колумне биле пуне одбране права уметника да вр

е
ђа. Но, те исте новине су онда осудиле карикатуре Мухамеда објављене у Jyllands-Posten и писале како су претеране, неукусне и увредљиве. Нико није поново објавио те карикатуре.

Усредсредјујући се само на Вилдерсов несумњив екстремизам, западни критичари

Пише: Мајкл К. Мојнихен
среда, 30 април 2008 02:00

пропуштају да извуку закључке из читавог низа криза везаних за религију – од кризе поводом цртежа данских карикатуриста до наводне бласфемije романописца Салмана Руждија. Смешна је тврдња да Вилдерсовим непријатељима смета само његова, *специфична* ВИ

зија ислама, и оштрина његовог језика. Заваравамо се ако мислимо да сличне реакције (односно, реакције сличне онима које се најављују) не би изазвао и бестселер Кристофера Хиченса

Бог није велики

када би се на некој државној телевизији у Европи представила та потпуно анти-религијске књиге, уз посебно акцентирање делова који се тичу ислама. Сетите се само зле фатве због које господин Ружди живи потпуно спутано, и одмах ће вам бити јасно како је мало довољно – рецимо један не много читан роман – па да ултра-богобојажљиве људе обузме убилачки бес.

Али, такође је важно да не допустимо да јуначење америчких ток-шоу програма не сведе читав овај случај Герта Вилдерса на сукоб једног умереног критичара са онима који се противе слободи говора. У својој телевизијској емисији *Headline News* конзервативни радио водитељ Глен Бек је најпре Вилдерса (кога је назвао “Гилт како-оно-беше”) погрешно представио само као “критичара екстремистичког ислама”, а затим кренуо рафалном паљбом по “цензури” америчког Вилдерсовог веб-хоста *Network Solutions*

. Вреди поновити да је *Нетворк Солутионс* *приватна*

компанија која има свако право да раскине уговор са било којим клијентом са којим више не жели да послује. Слободи говора не прете приватне компаније које се понашају онако како им налажу њихови интереси, већ претњу представљају владе и оних који желе да ућуткају другачије – и, да, екстремне – гласове, при томе имплицитно или експлицитно претећи силом.

Тужно је колико су исламски екстремисти били успешни у застрашивању Холандије тиме да ће тај један, не много значајан кратки филм изазвати страшно насилну “одмазду”. И то је важна лекција за друге верске залудјенике, били они муслимани, хришћани, Јевреји или неко трећи. “Пророци” и божанства се најбоље и најсигурније могу заштитити уверљивим претњама да ће бити насиља. Ако не подржимо Вилдерса ми, авај, пристајемо на такво силеџијство.

Micael C. Moynihan, “In Defense of Geert Wilders - Everyone deserves the freedom to offend”, *The Reason*, 27. март 2008.

У одбрану Герта Вилдерса - свако заслужује слободу да увреди

Пише: Мајкл К. Мојнихен
среда, 30 април 2008 02:00

Превела Александра Костић